

TEHNIKA I INFORMATIKA U OBRAZOVANJU

5. Konferencija sa međunarodnim učešćem, FTN Čačak, 30–31. maj 2014.

TECHNICS AND INFORMATICS IN EDUCATION

5th International Conference, Faculty of Technical Sciences Čačak, 30–31th May 2014

UDK: 371.13:004

Stručni rad

PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE VASPITAČA U IKT OKRUŽENJU

Dragica Stanković¹

Rezime: U radu se polazi od razmatranja nekih relevantnih pitanja informatizacije obrazovanja, usavršavanja vaspitača, kao i mogućih puteva profesionalnog razvoja u našim uslovima. Profesionalno osposobljavanje i usavršavanje mladih vaspitača danas ne sme izostaviti ICT iz procesa obrazovanja. Savremeno društvo danas se nalazi u stadijumu da se ICT veštine počinju smatrati elementarnom pismenošću. Osposobiti i stručno usavršiti vaspitače, pripremiti ih za proces celoživotnog učenja, praćenja trendova i promena u informacionim i komunikacijskim tehnologijama korak je koji se ne može preskočiti. Profesionalni razvoj vaspitača i osnaživanje informatičkih znanja podrazumeva stalno razvijanje kompetencija radi kvalitetnijeg obavljanja posla i unapređivanja razvoja dece.

Ključne reči: profesionalno usavršavanje , vaspitač, internet tehnologije

PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PRE-PRIMARY EDUCATION TEACHERS IN ICT ENVIRONMENT

Summary: This paper starts with a discussion of some of the relevant issues of informatization of education, training of teachers, as well as possible paths for professional development in our conditions. Vocational education and training of young teachers today must not omit the ICT in education process. ICT skills are considered to be elementary literacy in modern society. Therefore, it is necessary to train educators, prepare them for lifelong learning process and monitor trends and changes in information and communication technologies. The professional development of teachers and empowerment of IT skills require constant development of the competencies for better performance and improvement of the children's development.

Keywords: professional developmen , educator, internet technology

¹ Dragica Stanković, master vaspitač, PU „Veselo detinjstvo“, Miluna Ivanovica bb, Raška,
e-mail: dragicastankovic85@gmail.com

1. UVOD

Savremena predškolska ustanova i poslovi koje vaspitači svakodnevno zahtevaju od njih fleksibilnost, profesionalnizam, brzo učenje i prilagodavanje novim ulogama.

Naglašavajući važnost pedagoške i didaktičke komponente u stručnom usavršavanju vaspitača putem IKT alata u vaspitnom procesu, ovaj rad opisuje razvoj IKT kompetencija vaspitača, standarde informatičkih znanja i profesionalni razvoj vaspitača za efikasno korišćenje novih tehnologija. Jedna od značajnih funkcija profesionalnog razvoja vaspitača je menjanje sebe radi kvalitetnijeg menjanja svog rada i pozitivnih efekata u vaspitnom procesu. Osnovna smernica profesionalnog razvoja vaspitača je kontinuitet, a usmeren je na proces razvoja svesti vaspitača o tome šta radi, zašto to radi i na identifikovanje načina kojim može da unapredi svoj rad i sebe lično.

2. PROFESIONALNI RAZVOJ VASPITAČA I INFORMATIČKO DRUŠTVO

Evropska unija daje jasne predloge o novom procesu obrazovanja. Sve promene i mogućnosti koje informatičko društvo nudi vaspitačima zavisi uglavnom od toga da li oni sami znaju kako da ih iskoriste i pozitivno primene u svom svakodnevnom profesionalnom radu. „Ono što Evropi treba, da bi mogla da ostane u trci sa revolucijom u informacionim i komunikacionim tehnologijama i da bi mogla da prati napredak tehnologije u bliskoj budućnosti, jeste generalna popravka njenih prosvetnih i obrazovnih sistema.“ (Living and Working in the Information Society – People First, Green Paper, 1996).

Profesionalni razvoj vaspitača je kontinuiran proces koji počinje od izbora zanimanja, inicijalnog obrazovanja, uvođenja u posao i tokom čitavog radnog veka vaspitači usavršavaju svoj rad, napreduju i obogaćuju svoje profesionalne kompetencije. U toku svog profesionalnog razvoja vaspitači učestvuju u kompleksnom procesu koji karakteriše permanentnost u usvajanju i sticanju novih znanja i kompetencija, usvajanju novih veština neophodnih za nove uloge vaspitača u savremenom društvu. Važna komponenta usavršavanja je usaglašenost sa realnim potrebama vaspitača predškolske ustanove kao konteksta usavršavanja i vaspitnog procesa u celini. Da bi se ova komponenta realizovala, neophodno je konstantno razvijanje i unapređivanje sistema internog usavršavanja u okviru predškolske ustanove, kao i aktivno učešće vaspitača u procesu stručnog usavršavanja i otvorenost predškolske ustanove prema drugim institucijama usavršavanja.

Informatičko društvo zahteva promene u prosvetnim modelima i primenu novih interaktivnih i daljinskih nastavnih metodologija koje na sveobuhvatan način koriste informacione i komunikacione tehnologije. Istovremeno, da bi vaspitači postali aktivni činioци koji koriste pun potencijal informacione i komunikacione tehnologije, ovi novi obrazovni sistemi primoravaju nas da redefinišemo ulogu vaspitača. (Danilović i Popov, 2003).

3. IKT KOMPETENCIJE VASPITAČA

Izgradnja sistema profesionalnog razvoja vaspitača pored nastavnika i stručnih saradnika, predstavlja jedan od najbitnijih oslonaca reforme obrazovanja Republike Srbije. U Srbiji je ranije stručno usavršavanje bila lična stvar vaspitača, iako je, prema važećim zakonima, bio u obavezi da pohađa određene programe stručnog usavršavanja. Vaspitač je imao stručna znanja, a pedagoško-psihološkim, metodičkim veštinama i saznanjima gotovo da se nije

posvećivala pažnja. Imali su jasno propisan program i plan kojeg su se pridržavali bez odstupanja. Razvojnim planiranjem se vrši dopuna dotadašnjeg – tradicionalnog načina planiranja. Za razliku od ciljeva koje je neko postavio spolja, sada ciljeve definišu vaspitači i to na osnovu potreba, problema i zajedničke misije i vizije. Predškolska ustanova postaje organizacija u kojoj postoji kontinuirano učenje i saznanje, koje je podstaknuto novim načinom mišljenja. U tom integrisanom procesu menja se i ideja i praksa učenja.

IKT alati obezbeđuju vaspitačima fleksibilniju organizaciju aktivnosti, pružaju očiglednost i dinamičnost prezentovanju pojmova, samo je pitanje kompetencija – da se razvijaju profesionalne veštine, ka spajanju planiranih sadržaja i tehničkih platformi. Jedna od osnovnih kompetencija vaspitača u savremenoj predškolskoj ustanovi jeste poznavanje i upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) u vaspitnom radu.

Analiza proizašla iz sistema Eurydice pokazuje da se danas ni u jednoj zemlji, postavljajući zahteve pred vaspitače, više ne misli na klasične (specifične) kompetencije povezane s radom dece, učenjem i poučavanjem. Osim tih klasičnih zahteva, ova je analiza utvrdila pet područja novih kompetencija koje se sada očekuju od vaspitača, a to su (Eurydice, 2000):

- vaspitanje uz primenu informaciono-komunikacionih tehnologija,
- uključivanje dece s posebnim potrebama,
- rad u skupinama s različitim decom, takođe u multikulturalnim grupama,
- upravljanje školom i različitim administrativnim poslovima, o rešavanje svih vrsta konflikata.

Razvijajući informaciono-komunikacionu tehnologiju, sve više smo suočeni s pojmom informatičke pismenosti. Informatička pismenost se definiše kao sposobnost upotrebe računara i računarskih programa. Informatička pismenost obuhvata: prepoznati potrebu za informacijom, pronaći informaciju, analizirati i vrednovati informaciju, koristiti se informacijom i objaviti informaciju. Ukratko, informatički pismena osoba je osoba koja je naučila kako da uči. Ona zna kako da uči jer zna kako je znanje organizovano, kako da pronađe potrebnu informaciju te kako da je reciklira i primeni informaciju tako da ostali mogu iz toga učiti. Takva je osoba spremna na celoživotno učenje jer uvek može naći informaciju potrebnu za bilo koji zadatak ili odluku s kojom je suočena (Gerlič, 2004).

Kretanja ka informatičkim sistemima, globalnoj razmeni informacija kao i mnogobrojnim specifičnim zahtevima modernih tehnologija, usloveli su potrebu za prilagođavanjem obrazovnog sistema, a samim tim i vaspitača okruženju. Izmenjena uloga vaspitača postala je imperativ u društvu, a doživotno učenje vaspitača i profesionalno napredovanje prioritet. Profesionalni razvoj vaspitača, podrazumeva povećanje svesti vaspitača o tome šta, kako i na koji način može da unapredi u vaspitno obrazovnom procesu. Stalne promene u u savremenom društvu zahtevaju kvalitetno obrazovanje vaspitača i jedan su od preduslova za profesionalni razvoj kompetentnih vaspitača za društvo znanja. Nove forme kompetentnosti vaspitača i njihov profesionalizam, ogledaju se kroz takav način rada, gde su: ličnost, kompetentnost, profesionalni razvoj, partnerski odnos i saradnja sa porodicom i širom zajednicom, poznavanje kurikuluma, želja za permanentnim, ličnim i profesionalnim razvojem i napredovanjem i sl., pitanja od suštinske važnosti. Sve složenije i kompleksne zahteve, koje postavlja društvo znanja, mogu realizovati samo kompetentni vaspitači, koji imaju svest o tome.

U Strategiji razvoja stručnog obrazovanja u Srbiji, profesionalne kompetencije vaspitača u se definišu kroz pojam standard zanimanja, veština i sposobnosti vaspitača. Standard zanimanja vaspitača su društveno očekivane uloge vaspitača trebalo bi da budu osnova za pružanje pomoći fakultetima u definisanju sadržaja obuke potrebne za buduće vaspitače, pružanje pomoći mentorima za rad sa pripravnicima. Uvođenjem standarda profesije vaspitača podrazumeva osposobljenost za nove načine rada u vaspitnom obrazovnom procesu, osposobljenost za zadatke u vannastavnim aktivnostima, osposobljenost za razvijanje novih kompetencija, razvijanje sopstvene profesionalnosti i primena informatičko komunikacione tehnologije.

4. ZAKLJUČAK

Savremeno informatičko društvo zahteva od vaspitača preuzimanje nekih novih uloga među kojima glavno mesto pripada primeni informacijsko komunikacijskih tehnologija, kompetenciji za rad s različitim decom, potrebnoj saradnji s ostalim vaspitačima te stručnjacima i roditeljima, osposobljavanju za promišljanje, istraživanje i vrednovanje sopstvenog rada. Da bi kvalitetno preuzeli sve te uloge, moraju biti otvoreni za promene i motivisani za celoživotno učenje kao i za kontinuirani profesionalni razvoj. Profesionalni razvoj vaspitača i osnaživanje podrazumeva stalno razvijanje IKT kompetencija radi kvalitetnijeg obavljanja posla i unapređivanja razvoja dece. U savremenom društvu nemoguće je zaobići informaciono-komunikacione tehnologije i njihovu upotrebu. Informatička pismenost stoji ravnopravno uz elementarnu pismenost.

5. LITERATURA

- [1] Danilović, M. i Popov, S. (2003). Tehnologija, informatika i obrazovanje, 2. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja; Novi Sad: Centar za razvoj i primenu.
- [2] Gerlič, I. (2004). Informaciono-komunikacijska tehnologija v osnovnih in srednjih šolah slovenije. Didactica Slovenica - Pedagoška obzorja, 19(3-4): 21-28
- [3] Eurydice publication, New Eurydice publication on 'Entrepreneurship Education at School in Europe: National Strategies, Curricula and Learning Outcomes' dostupno na http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/all_publications_en.php
- [4] Living and Working in the Information Society – People First, Green Paper, 1996, dostupno na <http://www.uni-mannheim.de/edz/pdf/kom/gruenbuch/kom-1996-0389-en.pdf>
- [5] Strategija razvoja stručnog obrazovanja u Srbiji, „Službeni glasnik RS”, br. 55/05 i 71/05 – ispravka.
- [6] UNESCO. Information and communication technology in education, dostupno na <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001295/129538e.pdf>